

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос
адыга

1923-ро ильесим
пътхапзи
кынчельжанагъзу къыдкын

№ 24 (21753)

2019-рэ ильэс

ГЪУБДЖ

МЭЗАЕМ и 12

ОСЭ ГЭНЭФАГЬЭ ИЭП
къыхэтутыгъэхэр ыкли
нэмэгдэхэр
тисайт ижүүгөтөштхэй
WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъэзет

Щытхъум итамыгъэ фагъэшьошагъ

Псэуплэ-коммунальнэ хызметым зэхъокыныгъэхэр егъашыгъэнхэмкэ Фондым игенеральнэ пащэу Константин Цициныр джырэблагъэ Адыгейим щылагъ. Мыекуяапэ дэт унэ зэтетхэм ашыщ «Щысэтехыпэу аыгъ ун» зыфиорэ тамыгъэр зэрэфагъэшьошагъэм фэгъэхыгъэ 1офтхъабзэм хэлэжьагъэх Фондым ипащэрэ АР-м и Лышъхъэу Къумпыл Муратрэ.

Щытхъум итамыгъэу «Щысэтехыпэу аыгъ ун» зыфиорэр Мыекуяапэ иурамэ Шоссейнэм тет унэу N 20-м фагъэшьошагъ. Ар шлуклэ зыфэплэгъунэу щытыр ТСЖ-у «Феникс» зыфиорэм итхаматэу Александр Плющ ары. Псэуплэ-коммунальнэ хызметым зэхъокыныгъэхэр егъашыгъэнхэмкэ Фондым игенеральнэ пащэу Константин Цициным аш илофшагъэ осешхо фиши, «Псэуплэ-коммунальнэ хызметым и Щытхъумитамыгъэ зыфиорэр фагъэшьошагъыкы 1офтхъабзэм хэлэжьагъэх Фондым ипащэрэ АР-м и Лышъхъэу Къумпыл Муратрэ.

Зиггүүт шылырэ унэр 1990-рэ ильэсэм ашыгъ. 2009-рэ ильэсэм псэуплэ-коммунальнэ хызметым зэхъокыныгъэхэр егъашыгъэнхэмкэ Фондым имылтукулэ мыш гъэцэгэжьын инхэррашыллагъэх: унашхъэр зэбллахьугь, унэ клоцым инженернэ 1офтхъэнхэр рашиллагъэх, агъафедагъэр учет зышырэ пкыгъохэр агъацуугъэх, чынунхэр, унэм итепльэ, лифтэр агъацэгэжьыгъэх. «Шэпхъэшүхэм адиштэрэ къэлэ щылаклэр гъэспыгъэнэр» зыфиорэ программэм къыдыхэлъытаагъэу 2018-рэ ильэсэм урамхэу Шоссейнэм тет унэхэу N 4-мрэ N 6-мрэ ящагхэр зэтирагъэпсихагъэх, ахэм сомэ миллиони 4,6-рэ атефагъ.

(Икъух я 2-рэ н. ит).

Къэралыгъом ипэрыйхэм язэIукI

«Лидеры России» зыфиорэ зэнэкъокьум Кыблэ федеральнэ шъолъырымкэ ифиналныкъо мэзаем и 8-м кыщыублагъэу тыгъуасэ нэс Ростов-на-Дону щыкыуагъ. МэфэкI шыкIэм тетэу кызэуахыгъэ 1офтхъабзэм республикэ гээзетхэу «Адыгэ макъэмрэ» «Советскэ Адыгейимрэ» яллыкIохэр хэлэжьагъэх.

Зэнэкъокьум хэлэжьагъэхэм заочнэ шыкIэм тетэу яшэнхэгъэхэр ауштэгъ. Нэужум джыри зэ компютерымкэ тестирование аклугъ. Аш щыпхырыгъэ нэбгырэ 267-рэ Кыблэ

федеральнэ шъолъырымкэ финалныкъом ихагъэх. Ахэм Адыгейим илъыкIу 4 ахэфагъ: «Сбербанк-Сервисын» исектор ипащэу Алексей Белый, «AXIS» зыфиорэ компания купым иг-

неральнэ пащэ игуадзэу Бреж Мегриян, «Росреестрэм» икъутамэу Адыгейим щылажъэрэм ипащэ игуадзэу Нэхэе Мурат, «Этсерч» зыфиорэ хызметшлангэ илофшагъо Александр

Очковыр. Шыгу къэтэгъэкыжы постэуми къахахыщхэм шенгээ зэрагъэгъотынэм пэуагъэхъанэ сомэ миллион грантэу зэрараташтыр.

(Икъух я 4-рэ н. ит).

Аналог телекъэтынхэр зэпагъэункIэ къэнагъэр мэфи 110-рэ.

Цифрэ эфир телевидением икъэтинхэм зэрэлхэвчтхэм елхыгъэ 1офтхъохэмкэ федеральнэ къэралыгъо унитарнэ предприятиеу «Урсын телевизионнэ, радиосетэм» «илиние плътир» иномарэу 8-800-220-20-02-мкэ ыпкэ хэмийлэу сид фэдэрэ уахьти шүүтеон шульэкыншт.

Щытхъум итамыгъэ фагъэшьошагъ

(Икъеу).

Адыгейим и Лышхъэу Къумпыл Мурат бысымхэм къафэгушшозэ къыуагъ мынэр щысэтехыпэу зэрэштыр.

— Псэуплэ-коммунальнэ хъызмэтын зэхъокыныгъэхэр егъэшыгъэнхэмкэз Фондым Адыгейим щыпсэухэрэм ацэкэзэхэнгэ гуцылхэр фэзгэвэхээ сшюигъу. Шуагъэ къэзытырэ ювшэнэу ыгъэцакъэрэм къыкъэлькъоу республикэм итеплэ нахь дахэ мэхъу эзэпти. Цыфхэм япсэуплэхэр

нахь къэракъэ шыгъэнхэмкэз, ящагухэр зэтегъэпсыхъэгъэнхэмкэ мынш фэдэ щысэшүхэм тэркъэ мэхъанэшхо я. Урамэу Шоссейнэм тет унэм ибысымхэм алз зэкэдэзагъэу аклуачэ зэрэрахылгагъэм къэгэльзэгъонышүхэр къыкъэльхэгъэх. Шуагу етыгъэу, шуэзэкъотэу юф зэрэшүшэрэм фэши «тхашуэгъэпсэу» шъосээ, — къыуагъ Къумпыл Мурат.

Константин Цициным къызэриуагъэмкэ, Адыгейимкэ

энергием нахь шуагъэ къытэу гъэфедэгъэнхэмкэ программэм хэлжэхэрэм мынэр апэрэшт. Аш пэхуяшт мынлькоу сомэ миллиони 5-р Фондым къытупшынэу хазыр.

— Фондым къытупшырэ мынлькумкэ мынэр щыпсэухэрэм энергиер нахь макъэу зыгъэстшт шыкъэхэр щагъэфедэшьуцшт. Аш ишуагъэкэ коммунальнэ фэло-фашэхэм уасэу альятырэр процент 30 — 40-кэ нахь мэкъэшт. Мы юфыгъом изэшшохын Адыгейим и Лышхъэрэ сэрырэ тыргушигъягъ. Сэгугъэ мы ильэсэу тызхэтын шуагъэ къэзытырэ шыкъэхэр къышуэлкэдгэхъанхэу, — къыуагъ Константин Цициним.

Мэфэк I юфхъабзэм ыуж Адыгейим и Лышхъэу Къумпыл Мурат район цыкъоу «Восходын» щыпсэухэрэм адрэгүчигъай. Цыфхэр анахъэу зыгъэгумэкирэ учлэхэр республикэм ипашэкъыфагъэзагъэх. Ахэр зэхэфыгъэнхэмкэ Мыекъоле къэлэ администрацием ипашэу Андрей Гетмановын пшэрырэль гъэнэфагъэхэр фишыгъэх.

Шуагу къэдгэкъижын, псэуплэ-коммунальнэ хъызмэтын

зэхъокыныгъэхэр егъэшыгъэнхэмкэз Фондым эзээгыныгъэу дашынхэм ишуагъэкэ 2008-рэ ильэсэйм къышгэжъягъа 2016-рэ ильэсэйм нэс шьольырэ программэм къыдыхэлтагъа 2016-рэ пчагъэу зэтэйт унэ 1637-м щыщэу 830-р дэгэйн агъэцэгэхъэгъа. Бюджет зэфэшхъафхэм къахахыгъэ мынлькоу сомэ миллиардрэ ныкъорэ фэдизырэ юфшэнхэм апэуагъэхъа.

2014-рэ ильэсэйм къышгэжъягъа 2018-рэ ильэсэйм нэс

охьтэ къэкъим тэгъэпсихъэгъэ гүхэльям епхыгъэу фэтэрбэу зэхэт унэ 325-мэ игъэлкотьгээ гъэцэгэхъынхэр арашыллагъэх. А юфшэнхэм сомэ миллион 437,1-рэ апэуагъэхъа. 2019-рэ ильэсэйм къышгэжъэ гүхэльяа щылэр мынш фэдэ унэ 81-рэ агъэцэгэхъынхэр ары, шокл зимиштэйнэу къаугъоихэрэ сомэ миллиони 134,3-м эху аш пэхуагъэшт.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Ошьогу щынэгъончъенным иушэтэкъуагъ

Урысыем и Лышхъэу, СССР-м изаслуженэ летчик-ушэтакъоу Мынээгэ Владимир къызыхъуээр ильэс 90-рэ зэрэхъуээр фэгъэхыгъэ шээжь зэхахь къуаджэу Тэхъутэмькъуае иапэрэ еджаплэ щыкъуагъ.

АР-м и Ашхъэрэ хыкъум и Тхъаматэу Трахъо Аслын, АР-м шэныгъэмрэ гъэсэнхъялхэмрэкэ иминистрэу Къэрэшэ Аңзаур, АР-м лъэпкъ юфхэмкэ, йекъыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адьиряэ зэпхыныгъэхэмкэ ыкы къэбар жууцэйн иамалхэмкэ и Комитет итхаматэу Шхъэлэхъо Аскэр, муниципальнэ гъэпсыкэ зиэ Тэхъутэмькъоу районым ипашэу Шхъэлэхъо Азмэт, народнэ депутатхэм я Совет итхаматэу Хъатит Алый, Урысыемэ Адыгейимэ янароднэ артистэу Кукэнэ Мурат, Мынээгэ Владимир иныбджэгъуэхэр, Тэхъутэмькъуае инахыхжъхэмрэ ицыф гъашуагъэхэмрэ, районым хэхъэрэ псэуплэхэм япашхэрэ зэхахьем хэлэжъагъэх.

Мынээгэ Владимир Со- ветскэ Дзэм 1948-рэ ильэсэйм къышыублагъэу хэтигъ, быбын-ушэтын юфшэнхэм къыхиубитэу гражданскэ авиацием хэхъэрэ самолет пстэури сид фэдэ лъэнэ-къокъи ышшэтигъ. Сыхьат мин 11-м эху аш быбыгъ. Самолетхэу «Ту-154 А», «Ту-154 М», «Ту-154 В», «Ил-86» зыфиохэрэм къэралыгъо ушэтынхэр арашылпэхэ зэхъум, летчик-ушэтэкъоу шхъяаэу Владимир щытагъ. Методическэ тхыгъэхэм ар явтор, ильэ-

сыбэрэ Къэралыгъо шэныгъэ-ушэтэкъо институтын и Ушэтэкъо совет хэтигъ, СССР-м ыкы нэмыкы къэралыгъохэм ягражданскэ авиацие летчик шъэ пчагъэ фигъэхъазырыгъ.

1975-рэ ильэсэйм гражданскэ авиацием илетчик-ушэтакъохэмкэ апэрэу щытхъуцэ «СССР-м изаслуженэ летчик-ушэтакъо» зыфиорэр Мынээгынм къыфагъэшьошагъ, мы юфшэнхэм 1990-рэ ильэсэйм нэс ыгъэцэлэй. Нэужым ошьогу къухъэхэм яшынэгъончъягъэ и Гупчэ, Къэралыгъо шэныгъэ-ушэтын институтын ашылэжъагъ.

Авиационнэ техникэм иушэтынкээ къызхигъэфэхъэ лыгъэмрэ лыхъужынгъэмрэ апае УФ-м и Президент иунашьокъ 1995-рэ ильэсэйм Мынээгэ Владимир Урысые Федорацием и Лышхъужынгъыцээр къыфагъэшьошагъ.

Адыгейир зэргүшхэрэ Лышхъужым

ыцэ дышьэ харьфхэмкэ щытхагъ Хэгъэгү зэошхом и Гупчэ музей щытхъум изалэу хэтым, Москва Теклоньгъэм и Парк ар дэт.

Тэхъутэмькъуае иапэрэ еджаплэ Мынээгэ ыцэхъа.

Зэхахьэу мы еджаплэ щызэхашагъэм гүшьэхъа фабэхэр Лышхъужым къышыфа-луагъэх, ишынгъэгъэ гъогу агу къыща-гъэхъижыгъ. Еджаклохэмкэ ар зэрэшь-сэхэхыпэр, чыжэу иклюжынэу щымытэу Адыгейим къышыхъужъэхэмкэ, якъоджэгъухэмкэ ныбжыкъэхэр бгъэсэнхэ зэрэлпэлхыцштэр къеклонлагъэхэм къыхъажыгъ.

Еж къэлэеджаклохэм къэгъэлъэхъонхэр къагъэхъазырыгъэх, заом, къулыкъум, зишэхъ агъэльэпэрэ Лышхъужым икэсээгээ ошьогумрэ къуухъэлтэхэмрэ афгъэхъыгъэ ордхэр къалагъэхъ.

ЕГЬЭЖЬАПІЭМ КҮҮГҮГҮЛҮЭГҮҮГҮАГҮЭР

2019-рэ ильэсыр кызихыагъэм кыышыублагъэу коммунальнэ пыдзэфэ пытэхэм ядэшынкээ Урысыер шыкla克э техъагь. Шапхъэу ашт кыышыдэлъятаагъэхэм ягъэцэккэн фэгъэзэгъэшт операторэу субъектхэм пэшборыгъэшьэу ашагъэнэфагъэхэм яоффшлэн щилэ мазэм и 1-м рагъэжьагь.

Апэрэ Йошшыгъу мазэм къын
гъельэгъуягъэхэм, хэкъым идэ-
щын ыуасэ зэхъокыныгъэу
фэхъугъэхэм, гухэльэу ялэхэм
къатедгъэгущыагъ мы Йошым
фэгъэзэгъэнэу Адыгейм къы-
щыхахыгъэ ООО-у «ЭкоЦентр»
зыфилорэм ипащэу Алыбэрд
Налбый.

— Республикаем зэрэштэй хэкъыр щытыгъоишт, полигонитоу итым, зыр Мыекъуапэ, адрэр Адыгэкъалэ ашыгъэлсыгъэх, ятщэлэшт, зэрар къымыхыным фэш дъэкъодышт, ишыклагъэмэ, чиэтгэшт, — къеуатэ аш. — Тапэкіе упльэмэ, хэкъыр щызэхэтдынэу тонн мин 200-м тельята гэвээ завод дъэуцун гухэль ти. Хэкъым идецын пае тищыкгээ техникэр, ар зэкэмки 58-рэ мэхъу, тэклэль. Автомашинэхэм ар къыизшау гъоишт графикри дгъэнэфагъэ.

— Мазэм ехъугъ Йоф зы-
шьши Йэрэр. Сыда егъэ-
жсан Йэм къыгъэлъегъуа-
гъэр? Щыфхэм хэк Йым
идээнүүн зэрэзэхэцагъэм
еплъык Йэу фыря Йэр зэфэ-
нчилгээ.

— Йофыр зебпъажъэк! Э ары

Кыкыккызгыртхымэ сшоңигүү, тиавтомашинэхэм зэкэлми ГЛО-НАСС-р аштыгэлгэфедэ, зыда-клохэрэри, уахьтэу ямаршрут зыщытехъягъэхэри, зэрэтеты-гъэхэр зыфэдизыри, кызынчи-уцуугъэхэри хэзэгтэй имылэу аш-кьеғэльягъю. Игъом ыкык икъюу-тилофышлэхэм япшъэрэильхэр амыгъэцаклэхэмэ тльэгъущт, пшъэдэккыж ядгъэхыщт.

— Налбай, бэрэ цыиф-хэм зигүгъү къашыхэ-

нахъ мымаклэу аlyттыным ты-
пылъ.

— Унэе исэун! Эхэм
ач! Эсхэми хэклир зэра-
тэкъошт бакхэр афа-
гъэущүнхэу къык! Эль! Я-
хэу бэрэ къыхэк! Ана-
хэу къэлдэхсхэр ары.

— Тэркээ аш зыпари кынхэл ээп. Мыеекъопэ къэлэ ад министрацием ипаши аш фэдээ предложение къыхыгъ ыкйигъо зэрэштым дедгъештагь. Ау аши джа нахынпекэ зигүгъу тшыгъэ юфыгъор хэль. Хэкитэкъупэ площадкэу дгъээпсыгъэм къыхимыубытэрэ чынгум игъэкъэбзэн фэгъэзэгъэштыр агъэнэфэн фае. Бакхэр дгъеуцунхэм тэ тифэхъазыр.

— Хэклир зэхэдзывгээу угзоигъэним шүүтхье-нэу гухэль шыни. Аж си-дэүүштээ зэхэцэгъэнэу жь угъэнэфагъя?

такъо. Сэ сишлошыкіе, цыфхэм зэдэгүүщүүгэйхүүр адэпшыхэмэ, къэбар жуугъэм иамалхэри бгъэфедэхээз ыпэрапшлэү юфым хэлъыр альыбгъээсүн, агурыбгъэлон фае.

— Хэгэлм идээцын ыуасэү жүүгээнэфэгъагъэми зэхъокыныгъэхэр фэхъүүгъэх.

— Ары. Хэкіэу зэуагъякіещтэр зыфедизыщт шапхъехэм яльтыгъэу муниципальне образованиехэр шъольырхэмкэ зэтетыгъэх. Ар АР-м иминистрэхэм я Кабинет унашьоу ышыгъэм диштэу щыт. Шъольыр пэпчь уасэу фагъэнэфгъагъэр зэфэшхъяфыгь. Гүшүйэм пае, фэтэрбыбэу зэхэт унэхэм ачлэсхэм сомэ 91-рэ чапыч 21-рэ, унэе псэүпээ зилэхэм сомэ 98-рэ чапыч 81-рэ е соми 101-рэ чапыч 34-рэ атын фаеу щытыгь. Сомэ 90-рэ чапыч 70-рэ, соми 106-рэ чапыч 92-рэ зыштатыщтхэри шъольырхэм ахэтыгъэх.

«Республикэм зэрэйтэу хэклир щитыгъошт, полигонитоу итым, зыр Мыекъуапэ, адрэр Адыгэ-къалэ ацыгъэпсыгъэх, ятишэлэшт, зэрар къымыхыным фэшигээдээшт, иицыхыгъэшт, чиэт-тишт».

— Ар пшъэрыйль шъхъялэхэм ашыц, ау... Хэkl зэхэдзыгъэным цыкly-цыкlyou утехъан фае, зы мафэкэл ар бгъэпсышьущтэл. Аш фэдэ шыкly Урысюем ильэпшь, цыфхэм есэгтуае афэхьущт. Непэ аш фытегжэпсыхъэгэ бакхэр тщэфхэу дгъэуучгъэхэмий, хъаулыу ахьщэр иттэкүущт. Мары Адыгэхъалэрэ поселкэу Яблоновскэмрэ аш фэдэ итэкүпхээр зынчагъэуулж чиглэхээр сложи синтаксими

Цыфхэр аш фэдэ пчыагъэхэм зэрамыгъэрэзэхэрэр бэу къызыралотыкым, AP-м и Лышьхээ уасэхэр къедгъэыхынхэу унашьо къышыгъ. Джы къоджэ псэупхэхэм адэсхэм процент 30-кэ нахь maklэу атышт, ар сомэ 70-рэ. Къалэу Мыеекъуапэ къытэуль къоджэ псэупхэхэр къэлэ псэупхэ коим хахъэх нахь мышлэми, ахэм ашы псэухэрэм атыштыр сомэ 82-у дгъэнэфэгъагъэти, ар къэнэжыгъ.

A black and white photograph showing the front-left view of a white bus. The bus has a logo for 'ЭкоЖентр' (EcoCenter) on its side. It is parked on a street in front of a large, dark brick building. On the building's wall, there is some light-colored graffiti. In the background, you can see other buildings, some trees, and a clear sky.

Дэгүүцүүлэгчийн
ХҮҮТ Нэфсээт.

ХВУУТ ГЭФСЭГТ.

«Хэкіым ыуасэу кыяфальтыагъэм ымыгъэрэзэу е нэмык! Гофыгъо мы лъэныкъомк! Э и! Эу зыкыт-фэзыгъазэрэ пстэуми яупч! Э джэуап еттыжынэу, и! Гоф зэхэтлынэу тыхъязыр. Ащ пае псэун! Эхэр къэ-тк! Ухъяхээ цыифхэм за! Удгъэк! Энэүү гүхэль ти!».

о пэшборыгъэшъэу бгъэнэфа-
гъэр тэрэзми мыйтэрэзми къы-
зынафэрэр. Тэри джыри Ioф
зыдэтшэн фае горэхэм тарихынлагь, ау гумэкыгъошхо-
щылэу слон слъэкыицтэп. Гуши-
лэм пае, графикүр хэккыр зы-
щыгуащицтыв эзхьюкыныгъэ-
хэр зыщицтшынхэр къыхэ-
кыгъяа. Нахынпекэ зыщица-
ммыщицтывэ къоджэ псэуплэхэр
шылагъяа. Ахэм адэсхэм, зэр-
мисагъэхэм къыхэкыкылэ, игъом
хэккыр ящагухэм къадахыщицт-
гъэп. Нэүжум ар тэ тилажээ
зышыгъяа, тарихынлагь,

Ахэм язакъоп, нэмүкіл лъенікъохэмкіә ямырэзэнныгъэ кызылотыкъихэрэри щыләх. Цыифхэр телефонкіә къытфытеох, интернет нәкълубъохэр ағъафедәх. Зыкъытфәзыйзагъәхәм зәкәмми, хәзыгъэ имыләу, йоффигъо къаётыгъэр дәтэгъэзыжы, ишкүлгәльәмә, зыгорэ зэтэхъоклы. Зигугуу къышыгъэ йоффигъор иғьо дәдэу къыхәкы, тәтилажжә хәмүлтәеуи мәхъу.

рэм аиыщ фэтэрыбэу зэхэт унэхэм аиынсэү-хэрэм хэкIыр зынцира-тэк्यурэ чыпIэхэм язы-тет, ГушиIэм нае, бак-

Къэралыгъом ипэрыйтхэм язэГукI

(Икъух).

УФ-м и Президентээ Владимир Путиним 2018-рэ ильэсийн жыоныгъуакIэм и 22-м къидгъекIыгъэ унашьом диштэу Автоном коммерцием емыгхыгъэ организацье «Урысыер – амалышуухэр зылэкэль къэралыгъу» зыфиорэм ипроектэу зэнэкъокур щыт. Организацием пшъэрьыл шыхъаIаэу илэхэм ашьщых цыфхэм сэнэхьатэу къыхахыгъэм рылэжъэнхэр, шуягъэ къэзитыре социальна «лифтхэр» Урысыем щигъэпсыгъэнхэр, нэмыхIхэр.

Мэзаем и 9-м йофтхабзэр мэфэкI шыкIем тетэу къизэуягъ. УФ-м и Президент и Полномочнэ лыклоу Къыблэ федеральна шольтырым щилэ Владимир Устиновыр, лъепкъхызмэтэйрэ къэралыгъо къулыкъумрэ я Урысые академие

ирукторэу, зэнэкъокум иегъеджаклоу (наставнику) Владимир May, Ростов хэкум игубернаторэу Василий Голубевыр, 2017 – 2018-рэ ильэсхэм зэхажгъэ зэнэкъокью «Лидеры России» зыфиорэм теклонигъэ къышызыгъягу, УФ-м псаунигъэр игуадзэу Олег Салагай, нэмыхIхэр и зэхахьем хэлэжъагъэх.

Владимир Устиновыр ишчыи зынхихгъещыгъ зэнэкъокум мэхъанэшго зериIэр. Аш къизэриуагъэмкIэ, шылдкъенигъэ зыхэл, къызыхъуугъэ къэралыгъом ыгу къыдеIеу фэлэжъенным фэхъазыр цыфхэм осэ ин я. Аш фэдэхэр «Лидеры России» зыфиорэм зэнэкъокум къегъенафх.

— Пэрытныгъэ зэрихьаным шыхъадж зызэрэфигъесцтхэм да克лоу зыхэтхэм загуригъэон

ыльэкIын фае, — къыуагъ Владимир May. — Ныбджэгъуныгъэ ыки йошшIэн зэхъыныгъэхэм яшуягъэкIэ шьори, зэнэкъокуми, къэралыгъом игъелорышIэн системи хэхъонигъэхэр ашынхэ алъэкIы. БлэкIыгъэ йофтхабзэм изэфхыссыжхэм къадыхэлъытагъэу перитхэм я Клубэу «Эльбрус» зыфиорэм йоф ышшIэнэу ригъэжъагъ. Шъольтырхэм аш фэдэхэр ашьзахашхэм шлэгъешо къахышт. Олег Салагай Испэлсэнигъэу ИэклэльымкIэ зэнэкъокум къеллагъэхэм къадэгошагъ. «Лидеры России» зыфиорэм зэнэкъокум теклонигъэ къизынхы нэүж УФ-м псаунигъэр къэхъумэгъэнымкIэ иминистрэ игуадзэу ар агъэнэфагъ. Къаралорэм эдэлүнхэу, кIэу зэхахырэр зыщамыгъэгъупшэнэу ар къяджагъ.

«Лидеры России» зыфиорэ зэнэкъокъур мы ильэсийм ятлонэрэу зэхаш. Охътэ кIэкIым аш осэ ин фашы хъугъэ ыкIи къыхэлажъэрэм япчъагъэ хэхъуагъ. Ау, блэкIыгъэ ильэсийм егъэпшагъэмэ, зэхъокIынигъэхэр мыгъэ фашыгъэх.

Финалым иханхэм пае финалыкъом теклонигъэ къизэрэшьдахын фае dakloy, а уахтэм къыклоц социальнэ мэхъанэ зилэгъэцкIэн горэ яшъольтыр щизэшуахын фае. ГъэцкIэн хязырхэр ялгъэхэг, постури ежь-ежырэу къаугушысынр, агъэцкIэнир ялшъэрильтигъ. Зэхэшаклохэм къизэралуагъэмкIэ, мы гъэцкIэнир зэрээшшуахырэм къигъэлэгъоцт 100% афэмыхуухэу гупшигэнх, хэкыпIэ къагъотын зэралькIырэр.

— Урысыем «илидер» гъэлорышэнным зэрэфэкъулаим dakloy, социальнэ пшъэдэкъижээрийр къигуруон ыкIи ар зэшүүхын фае, — къыхагъещы зэхажаклохэм.

Адыгейим икъигъэхэм социальнэ проектэу къагъэхьазырьгъэхэр зыфэдэхэр, ахэр анахъеу зыфэгъэхыгъэхэр тигъээзет къыфалогъэх.

Вреж Мегриян тызэрэшигъэгъозагъэмкIэ, Свято-Успенскэ

чылысэу Мыекуюапэ дэтым ишын аухыныр ары ипроект зыфэгъэхыгъэхэр. Аш игъэпсын ильэс заулэкIэ узэкIэлэбэжымэрагъэжъэжыгъ. Соборыр зэрашышт ахъщэр къызлэклигъэхъаным пае «именной кирпич» зыфалорэ йофтхабзэр Мыекуюапэ ѢырагъэкIокы. Аш ишуагъэкIэ, Ѣоигъоныгъэ зилэпстэури аш къыхэлэжъэнхэ алъэкIышт.

— Проектхэм мэхъанэу ялэр дунаир нахь дэгүү, нахь мамыр хууным фэлэжъэнхэр ары. Диним аш уфещэ, — игуушисэхэмкIэ къыддэгушащ Вреж. — Зэнэкъокум къыфэзгээжымэ, ыпэкIэ ульыкъотэным ар зэрэфэлорышIэрэр къыхэзгъэшти сшлонигъу. Мыш теклонигъэ къышыгхынным мэхъанэшго зэриIэм фэдэу, ухэлжъэнми осэхшо есэты.

Нэхзэе Мурат исоциальна проект чыопсым икъэхүмэн фэгъэхыгъ — чыопс паркэу «ТхакIэнху» зыфиорэм игъэкъэбзэн.

— Адыгейим ибайногъэ шхъялхэм ашыщ чыопсыр. Ар къэтыхуумэним, дгъэкъэбзэним тапыльын фае, — гушыгэгъу къытфэхуу гээж Мурат. — Къэралыгъо учреждениехэм яофишIэхэр, студентхэр, кIэллэджахэхэр, волонтерхэр акцием къыхэзгэлэжъэнхэр ыки Адыгейим икъушхъяхэр дгъэкъэбзэнхэр сугу хэль.

ГээжорышIэнным фэгъэхыгъ мастер-классхэр гурьт еджаплэхэм ашызэхищэнхэ гухэль ил Александр Очковым.

— Корпоративнэ лъэныкъомкIэ опыт гъэнэфагъэ си – ильэсий 10 фэдизэр американскэ компанием йоф ёысшагъ, автомобиль бизнесым епхыгъэ проектышохэр дгъэцэкIагъэх. Мы лъэныкъом епхыгъэ Испэлсэнигъэу сIэклээль хууцэхэмкIэ ашпъэрэ классхэм арьс кIэллэджахэхэм садэгощэнир сшлогъэшгээж. Корпоративнэ лъэныкъом йоф ёыпшIэн зэрэпплэкIыттыр, ашкIэ гухэльтэй щыгэхэр къэлэшхохэм ямызакъо, шольтырхэм ашыгъэцэцкIэним иамалхэр къафэслютшт. Сыда пломэ, компаниешхэм якъутамэхэр регионхэм ашыIх, Адыгейир пштэмэ, ахэм япчъагъэ ильэс къэс нахьыбэ мэхъу. Амалэу сIэклээльхэр сүүшэтихэмкIэ мы зэнэкъокум мэхъанэшго ил, — къыуагъ аш.

Йофтхабзэр мэфэкI шыкIем тетэу къызызэуах нэүж ыпэкIэ къышыгъэхэр зэнэкъокум хэлажъэхэр гүшүгэгъу афэхъуугъэх. Зэдэгущыгэгъу занкIэм къыдыхэлъытагъэу учпIэ зэфэшхъяфхэр къышалетгъэх, ахэм яджуапхэр щагъотыжыгъэх. Зэнэкъокум зэфэхыссыж шхъялэу илэр хэлжэгъягъэр зычыпIэ зэримытэр, ыпэкIэ зэрэлжийкъуатэрэйр ары. Купыр бгъэдэлонир, ахэм пэшэнгъэ адзыгхьаныр псынкIеп. Аш зыфагъэсэн зэрэфаер зэхэсгэйм къышыгхъягъэшти.

Гъонэжкыкъо Сэтэнай.

Адыгэ Республикэм күльтурэмкІэ изаслуженэ ЙофышІэу, «Адыгэ макъэм» иныбджэгъушІоу Абыдэ Хьисэ ыныбжь ильэс 60 зэрэхъугъэмкІэ тыгу кыыddeІэу тыфэгушІо ыкІи журналистэу Къушъу Аслъан итхыгъэу Хьисэ фэгъэхъыгъэр къыхэтэумы.

Шык! Эпшынэ макъэр ренэу орэху!

Сэнэхъатым фемыджагъэу заслуженнаа юфышы цэ льаплэр а лъеныкъомкэ кыфагъашшошнэу бэп кызыдэхъурээр. Адыгэктэлэ щыпсэурэ Абыдэ Хыисэ Къесэй ыкъом ар кыдэхъугь.

Адыгэхэм яльзепкъ културе
икъеухъумэнрэ ихэхъоныгъэрэ
иахъэу ахишыыхъагъэм пае
Адыгэ Республикаем и Лыштыхъэ
и Указкэ «Адыгэ Республикаем
културэмкэ изаслуженнэ ю-
фыш» зыфиорэ щитхъуцэр ащ
къыфагъешьошагъ. Типарламен-
тириехэм ащ иъехъагъехэм
осэшү къафашыгъ — Адыгэ
Республикаем и Къэралыгъо
Совет — Хасэм и Щитхъу та-
мыгъэу «Хабзэ. Пшъериль.
Цыфигъ.» зыфиорэр ащ къы-
рапэсыгъ.

швачэ илсакуны вэ щи вэ-
птынену клон зэххум сэри
гүсэе сыйфэхъугаагь. Тынэ-
сыфе ордэхэр къыуягъех,
сэри тэлкү сиджэхъуягъы...
А лъэхъэнэ чыжъхэм
Хыисэ ыгу къыхъу ригтэжъэ-
гъагь чнэгъо ансамбл зэх-

шлэгъонэу Хыисэ таупчыгь.
— Күлыкъур схын зэхъум аужырэу Ioф зыщысшлагъэр Урысые Федерацием пынныжь ягъэхыгъэнэмкэ и Гээлорышал-пэу Адыгэ Республиком щылэм ирайон уголовнэ-гъэцэктээлэ инспекциеу N 7-р ары, аш сиринпэшагь. Ахьщэу къэзгъахъэрэри сиунагьо рыссыгъынэу сфикъущтыгь. Силовшэн сегүгъущтыгь. Сипшъерильэу згъэцэктэн фаемрэ сыгу рихырэ, сыгу зыфэклорэ Ioфимрэ зыпарэкли сахэдагъэп. Тлуми уахътэ къызерафыхэзгъэкъыштим ре-нэу ыуж сильтг.

— Тэркэ, адыгэхэмкэ, шы-кэпчиинэм мэхъянэшхо илэү-щит, — elo Абыдэ Хыисэ, — ар-

— Хыс, уфольклориста, уэтнографа, хъаумэ ӏәшләгъәхәм апыль цыфхәм уашыша?

— А пстэуми сахээзыгтгэр сятахийхак! Эш ары. Сятахийх Нарыч тарихьотэй лазэу щытыгь. Аш итчэхэр ренэу цыфхэм афызэхуухыагъех. Адигэхэм ятирих лъэүж ин кыхихээнынгээ лыххуухжээ Къоджэбэрдыкъо Мыхьамэт, Хъатх Мыхьамэт Гъуазэм, Шэрэлпъикъо Къызбеч ыкчи нэмэгдхэг афэгэххыгъэ пщынальхэр тихак! Эш ренэу щытуутыгъех. Нарт эпосын щыщ пычыгъохэри, гъашэгъонэу амакъэ дашызэ, къышаоцтыгъех. Ахэр зэхээзыхыгэрэд да-

тиадыгэ күлтүрэ игушхъэлэж
байныгэ изы Iахьышы, адыгэм
игу къигүщыыкырэ бзэпс. За-
омэ яльхъян шыкэпшынаохэм
зэолхэм агу нахь къыдаа-
щтыгы, теклоныгэем ахэр нахь
къыфаалтыщтыгэх. Джащ фэдэ-
къабзэу къерабгэхэми адэхьа-
щхыщтыгэх, аклэнаклэштыгэх.
Шыкэпшиныэр Iашэм фагъадэ-
щтыгы. А Iэмэ-псымэ титари-
хьи, тикультури, тиклэн байнин-
гы чынчлэшхо ашаубуты.

Тың чыпташко ащеулыты.
Нэүкүм Хысес зыпкъа риғзэ-
уцожыгъэх адыгэхэмкіә мә-
хъанашко зиңә Іәмә-псымәхъеу
къамылымрә пышнәкъэбымрә.
Гухәкі нахъ мышәми, Абыдә
Хысес фәдәу ижъирә Іәмә-псы-
мәхъем дәгъоу къязыгъалоу Кав-
казым исыр зырыз дәд.

Ильэсэбэ хүргүүз зэлшашгэрээ
общественнэ ыклийн къэралыгъо
юфышшэхшоу, меценатэу Клэр-
мыт Мухьдинэрэ Абыдэ Хыисе-
ра творческа ныблажьгүнгээ

фабе азығагу иль. Мұхъдинә Инәм щызәхищәгэе кіләләцқылу къешъюқо ансамблөү «Нәфым» иттесеү Хысесіләкіліб къэралхәм ашылағы. Гүштыләм пае, къеләшхөхеү Амман, Стамбул, Хайфә, Назарет ықін адыгәхәр нахыбыеу зыңбылпесүхәрәм ясценәхәм концерттыбыз къашатығы. Мың дәжымын зы гүштөгө хұгузъе-шлабъе горәм иттегу къесшы сшоғиғү. Хысес фәкъулаеу шыққепшынәм къызәрәригъезуагъэр Иерусалим имәр лъәшшу ыгурихыбыз ықін Щытху тамын-гъеу «Дышъә аспъян» зығиғорәр къығиғьәшшоғат. Тә Урысыемкі «Къаләм иңығын-гъашшуга» зығаттарым дела

— Хысэ цыиф пъешлэгьон дэд: адыгэхэм яльэпкъ куль-урэ зэлъяньшлэгьеням зышь-тамысыжьэу фэлажьэ. Анахьэу-тлани адыгэхэр зыщыпсэухэрээлэхэр ары зылтышсынэураер. Игутеошхокэ ар ренеу-тагъэкштэжы, — рыгушхоззэ. Хысэ фэгъэхыгьэу кыылгъагь Кэрмыйт Мухьдинэ.

Ицыкыгүйтөм кыыштегъяягъаэл
кылалеу Артури ежь игьбуу Хынчын
э кытырышагъ. Непэ анахы
шыкылайтагъа анын түркүүлүгүн
кылалеу Артури кылалеу
халхалытэ. Унэгъо ансамблэм
этээу ар Гъукіэ Замудин
фольклор ансамблэ цээрлийн
«Жыум» игьсүэү берэ сценэхэм
ишиглэгэйт. А постэуми анэ
шыкылайтагъа Артур лъяпкы Іэмэ-псы-
и эхэмкээ ныбжкыякэ куп зэхижуул
шагъ. Республиктэ ыкки шыльтыр
рестивальхэм берэ ахэлажкээ,
ипломэу аперэ степень зиэрэг
мызэу-мытлюу кыифагъешьо-
нагъ.

— Абыдэ лақъом ынапэ зээлд гъэдэхээштэм тягэжки тягини ыифалуугь, — elo Хысэ, — Апрур ар кызыэрдэххүрэм цынхэр ары уасэ фэзышын зын тягэк ыштхэр. Сэ сегъэрэзэшкэ зыпари кызытыримыгъээнэм ынч жаритым.

Абыдэхэм яунэгъо ансамблээ нахьэу щытхьушхо къызыщыхы-тъэр нарт эпосым иапэрэ Дунээ фестивалэу Адыгэ Республикаемэя 25-рэ ильэс фэгъэхыгъэу эхашчэгъягъэр ары. Къэбэртээ-Бэлькъарым, Къэрэшце-Щер-жэсым ямызакъо, адыгэхэр нахыбэу зыщыпсэухэрэ Тыр-куем, Сирием, Иорданием, Израиль, Германием, США-мэйтэарыкыгъэхэу ижьыре адыгэ-тэредхэр анах дэгьоу къэзы-

Іохэрэр ыкін лъэпкъ Іэм-псы-
мэхэм къязыгъаioxэрэр ары аш
къекіол!Іэгъагъэхэр. Аш фэдэ
зэхэхъэ-зэлукэшхом Хысэрэ
ыкъохэмрэ зыхэтхэ унэгъо
фольклор ансамблэм Іэгутеошко
къышилэжыгъ ыкін Щытхуу
диплом къышыфагъэшьош-
гыа.

Абыдэ Хыисэ игуэтыныгъэрэ игулытэ чанрэ яшыағъэкіе бэ щылэнгъэм кыышыдэхъульяэр. Ар МВД-м иподполковник, ильяс 12 йоф зешіем а ціэр кыләжыгъ, «За отличие в службе» зыфиорэ медалеү а I-рә ыккія II-рә степень зиһәхэр кылағъашшоғъаҳ, самбәмрә дзюдомрәкіе спортым имастер, Урысыем физическә культурәмкіе ыккі спортымкіе иотличник, йоғшшәнным иветеран, музыкаль-нә іәмә-псымәхәм яшынкіе іәпелас, а пстәуми къаҳехъожы гъаҳъағъаҳэр зышыгъә музыкантау зэрәщытыр. Республикаем имызақтоу, дунәе мәхъанә зиһә зэнәкъокъухәм теклоныгъэр къащыдихыгъ, фольклорымкіе этнограф-ушетакло. Сә зэрэшшошырәмкіе, джыри гухәлтьыбә а лъэныкъомкіе ил. Псауныгъә пытэ иләу ильәпкъ джыри бәрә фәлажъянану сыйфатнало.

Абыдэ Хыссе общественне
юфхэмни чанзы ахэлжьэ. Адыгэ-
къалэ и Адыгэ Хасэ ильэс зау-
лэрэ пэцэнныгээ дызэрихъягь,
Адыгэ Республикин обществен-
нэ движениеу «Адыгэ Хасэм»
игъезцекъялко комитет хэтыгъ,
Дунээ Адыгэ Хасэм тиreichубли-
ликэ ыцэкъе иисполнком хадзы-
ньга.

Дунаим тет адыгэхэм ыгуьки ыпсэкли Хьисэ афэщағъ. Шы-къэпшынэмкъэ зэригъэгушохэрэм фэдэу якъини адигошын ель-къы. 2016-рэ илъэсым псыр лъяшэу къызыдэкъым хы Шуцэ лушъом щыпсэурэ шапсыгъэхэр зыдэсхэ къуаджэу Тхъагъашпъэ шүшлэ ӏепылэгъу апэу езытыгъэхэм Хьисэ ащыщыгъ.

... Ильэсхэр қызыкэлэйклох, джы мары Хысес икъорыльф цыклоу Пышмағе шыкіләпшынэм ибзәспхәм ылә афещәи. Аш көгъельагъо Абыдә лақьом ишыкіләпшынэм макъе джыри бәрә зәрәзәхахыщымкә гүгъаплә зәрәшыләр. Шыкіләпшынәу къаммәм пәтшылығын ымакъәренәу орәлү!

**КУШЬУ Аслъан,
журналист.**

Къыхъэ зырамыгъэшIэу фежъагъэх

Мэзаем и 7-м къуаджэу Пэнэжыкъуае культурэмкэ и Унэ зэхэхье гъашэгъон щыкъуагь.

КъоқыпІэм щыпсәурэ лъэпкъхэм яискусствәхәм-кіә Къэралыгъо музееу Мыеқуапә дәтым илофы-шәхәр, науқем, искусствәм ыкіли нәмыкі лъэнүкъохәм ащаляжъәхәрәр районым ит еджапІехәм ащеджәхәрәм, къоджәдәсхәм ыкіли адыгабзәмкіә езыгъеджәхәрә кіләзегъаджәхәм aly-klagъех. Мың хәләжъагъех Теуцожъ районым иадми-нистрации ипащәу Хъачма-мыкъо Азамат, ащ игуда-зәу Хъэдәгъәлә Мариет, районым культурәмкіә и Гъэлорышланә ипащәу Теу-цожъ Мариет, нәмыкІхәри. Культурәм и Унә икъегъе-льэгъопіә зал тысыпІә нәкіл иәжкыгъәп.

жественне пащәу Іашының Оксанә хъакІехәр къекло-лъагъәхәм нәуясә зафешл нәужым зэулыкІегъур къызә-Іуихынәу гүштіә ритыгъ КъоқыпІэм щыпсәурэ лъэпкъхэм яискусствәхәм-кіә Къэралыгъо музейм ипащәу Күшүу Нәфсәт. Ащ къыхигъәштыгъ күлтурәмкіә ыкіли искусствәмкіә Адыгэ Республикаем и Лыштыхъэ дәжъ щызәхәштәгъэ Совет-тым иапәрэ зәхәсигъую щылә мазәм и 31-м щыла-гъэм республикәм ипащәу Күмпілү Мурат къышигъә-уцугъэ пшъерыльәу куль-турә ыкіли искусствә баеу тиіләр тиңыбжыкІехәм, республикәм щыпсәухәрәм зәкілеми алтыгъәләсигъән

Культурэм и Үнэ ихудо-

Теуцожъ районным иадми-
нистрации ипащэу Хъачма-
мыкъо Азаматрэ ежыррэ
мы зэйукIэгъур захашэнэу
трахъухъагъ. Нэужым Тей-
цожъ Марият Ioф дашлээз
непэрэ Ioфтхъабзэр зэрэ-
зэхашагъэр къыхигъэшыгъ.
— Сирайон гупсэ апэ
сшыгъэ, себгүклоштугъэп,
— къыкIигъэтхъыгъ Нэф-
сээт, — ау шьуцихъэ тे-
жкугъель адрэ районхэм
зэклэми тазэрэнсэытгым.
ЗэйукIэгъур зезышэрэ
Оксанэ зэлъашлэрэ конст-
руктор-модельерэу, Адыгэ
Республикэм культурэм-
кэ изаслуженнэ Ioфышишэу
Стиашь Юрэ гүшшлэр ри-
тыгъ. Юрэ илофшлагъэу
зыдишагъэхэм апиль хъи-
шшэр, ахэм ахильхъэгъэ

A full-body photograph of a person from the waist up. They are wearing a black, textured jacket with a zipper and a belt. The jacket has a ribbed collar and cuffs. A black studded cap is worn over their head. The background is plain white.

ыкы къалотэрэ гупшысэхэм игъэкітэйгъэу къатегущы-
лагъ. А гупшысэхэмкіэ республикэм исхэр, дунаим-
тет цыфхэр нахышум фиузэнкы зэрэшонгъор-
кыкыгъялтхыагъ. Москва ООН-м щызэхицгээгъэ-
къэгъэлтэгъоным зыхэла-
жъэм тырахыгъэгъэ слай-
дыр къыгъэлтэгъуагъ.
Еджаклохэм яупчлабэмэ
джеуапхэр къаритыхыагъ.
Стишум залым члэсхэр
бэрэ лэгу фытеувагъэх.

Зэйкіэгъум къыщыгу-
щылагъэх ыкчи цыфхэм

яупчэхэм джэуапхэр къа-
ратыжыгъ Урысые Феде-
рацием инароднэ, Адыгэ
Республикэм изаслуженнэ
артистэу, тхаклоу ыкли дра-
матургэу Пэрэныкъо Чатибэ,
филология шэныгъэм-
кэ докторэу, Адыгэ Рес-
публикэм наукэмкэ иза-
служеннэ Йофышэу, акаде-
микэу, профессорэу Мамый
Русльтан, пэнэжкыкъуаехэм
якъоджэгъо Адыгэ Рес-
публикэм зэпхыныгъэмкэ
изаслуженнэ Йофышэу
Яхъулэ Аслынчэрые.

Къэзэнэ Юсыф.

ЩылакIэр ыкIи цыфры

ЛЭКЬО ЛЬАПСЭР

Цыф лъэпкъ пэпчь шэн-хабзэхэр, зеклокэшыкэхэр, бзэр иэх ыкли ахэр зы лэужым кыкэлтыкюрэм һекигъахъэхэ зэ кырэкло. Гушхъэбанигъэм ыкли унагъом икультурэ якызэтегъэнэнкэ лэужхэр зекэрыплыжынхэм, зэпхыгъэнхэм мэхъянэ ил.

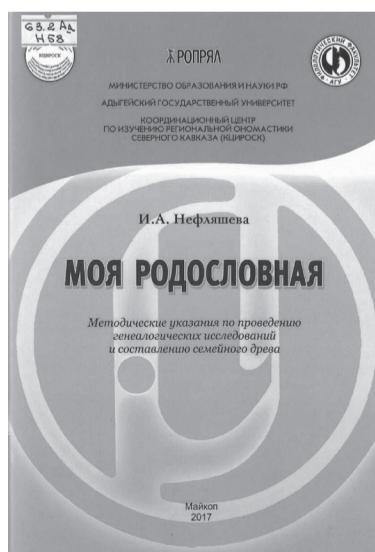
Ліэкъо зэфыщтыкіләхәм яхылпәгъе шләнгыгъэр ыкін зэпхыныгъэр унагъом имызакъоу, зекә обществәмкә уасә зиң. Унәгъо кlapсәр нахъ пытә къес обществәр ыкін къэралыгъор нахъ пытәштых. Джары ліэкъо лъапсәр зэхъешләгъәным, гъенәунәфыгъәным уасә къезытырәр. Ллакъо пәпчъ къырыкъуагъэр зэхъэфыгъеу пшә зыхыукъә, уильәпкъ тарихъ нахъ зэгъешләгъошу, гурлыгъошу къылпфехъушт. Тхыгъе лъапсә зиң ыцыф лъәпкъ пәпчъи нахъ зыкъиухъумәжъын ыкін зыкъигъезгүнәжъын амал ыгъотышт.

Жылдын амалынын түшүүчү.
Тапекі, ильяс 40 — 50-кіл
узэкіләбәжкем, адиге унагох-
кэм арыс нахыйжыхар ашлоло-
фөү пәләкъо лъапсэр къактэхъу-
хъэхэрэм зэрарагъяш! эштүм
ыуж итыгъях. Сабыым епли,
зэхихи псынкілүү ыгу зэрэри-
убытэрэр кызыфагъяфедээз,
пәләужиблыр — ятэм ятэр, ятэ-
жъым ятэжжыхыхар |апекі|

къафалтытээ арагыаштыйгъ.
Гүшүйэм пае, къелэцьыкүм
ятэр Щэбан; аш ятэр — Рэджэб,
яшнэрэр — Рэмэзан, аш ятэр
— Хъасан, Хъасанэм ятэр —
Наныу, яханэрэр — Умар ыкы
аш ятэр Мыхъамэт. Мыхэр зэкэ
зы лым, зы лъапсэм текыгъэх
— Мыхъаметыкъо. Ахэм къа-
льфыжыгъэхэу ябынхэри, ахэм
атекыгъэхэри зы лэкъо чыгым
щыщых. Ллакъо пэпчь итарихъ
зы унэгъо хэхыгъэ итарихъ
къодыеп, лъэпкъым ыкы хэгъэ-
гум ятарихъ изы Iахъэу мэхъу.
Джары лэкъо лъапсэм ильэу-
нэфын ыкы итхын лъэпкъыр
къызэтенэнымкэ уасау илэр.

ШЭНЫГЬЭ
ТХЫГЬАК]

Шэнгээлжэйэу Нэшуль эщэ
Индирих итхыльэу «**Моя родо-
словная**» зыфилоу Мыекъапэ
кыыштырадзагъэр лээкъо льа-
псэм изэхэфын-гъэнэфын ыки

унэгъю лээкъо чыгыр зэрэ-
зэхэбгүүцощтим яхыллагь.
УФ-м гъэсэнгъяэмрэ шлэнгъяэм-
рекіе и Министерствэ, Адыгэ
къералыгъо университетым
ыкы Темир Кавказымкэ шьо-

лъыр ономастикэм изэгъэшэн-
къе Координационнэ гүпчм яшэ-
хэльэу, игъоу зэральэгъу гъэу
къыдэкыгь.

И. Нэшъульцащэм итхылт адыгэхэмкэ мэхъанэшхо и!, сыда пlöмэ уиллэкъо лъапсэ, уиунагьо къарыкуагъэр, укызызхэкъыгъэхэр зыфэдагъэхэр пшэ-ныр гъаш!эгъоны ыкы ори нахь зыкъуеугъэгъоты. «Л!эужыр бжиблэу мао» зыфаюре гу-щызжъым къикырыэри джащы-гъум хэти нахь къыфэнэфэшт, тыжь-ныхъжхэм ялокэ-шыккэхэр, ягъэпсыкэ-хабзэхэр, зыдамы-шэжъэу, л!эужыккэхэм къызэ-рахафэрэм ригъэгупшысэцтых. Тхылтыр ныбжь зэфшъярафхэм артыхэм атеѓэпсыхъагь.

Ләкъо лъапсәм изэгъеш-шән-зәхәфынкә унәшьо гъенәфагъәхәр къызыышылыгъе тхылтыр тълапс тшәнымкә ыкли гъенәфыгъәнымкә Ыпыйэгъу дәгү. Тхылтым «Гъогу маф!» етэло, авторым творческәл ахыр акъехамкә түфәл ало.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Тизэйукэгъухэр

КІЭДЭКІЙХЭР СЭМЭРКҮЭУМ ИПАЧЬЫХЪЭХ

Къэрэштэ-Щэрджэсүм иартист цэрынхээ Кіэдэкій зэшхьэгъусэхэу Артур ыкы Фатимэ япчыхъэзэхахъэ Адыгэ Республика и Къэралыгъо филармони бэрэскэшхом щыкыагъ.

Сэмэркъэур зикласэхэр зэхажхъэм зэфишагъэх. Кіэдэкій артистхэр бэшлагъэу тиреспубликэ къеклох. Ярепертуар зэхжийнгээ фашызэ, искуствам лягъу щыпхыращырэм зырагъешүомбгүй. Полицием икулы-күштэхэм, Іэнэтэшхохэм альтхэм, лэжэктю кызырькохэм, нэмийкхэм яхылгээгъэ едзыгъо-

хэр щылэнгээм къыхахыгъэх. Бзэхэр зэхэпхыагъэхэу якъэгъэлэгъонхэр гээгэгъэх. Аужырэ пчыхъэзэхахъэу тызэлтэгъэр урсызбээгээ зэрашагъ, адыгэ гүшүйэ заулэв къыхагъафэрэм къэшыгъохэр нах къыгъебаиххэу плыйтэ хьущт.

Унагъом изэфшигъыткіхэм, зэшхьэгъусэхэм язэдэпсэукі,

фэшхъафхэм афэгъэгъигъэ пычыгъохэр щылэнгээм епхыгъэх. «Тызэгүцэфэжызэ Кіэдэкійхэм тяпплы», — къытиуагъ залым чээсгээ бзыльфыгъэхэм ащиц. Адыгэмэ ямызакъо, залым урсыбэ чээсгээ.

«Гуашэмрэ махъялэмрэ» зыфи-юрэ едзыгъюр уахътэм дештэ. Артистхэм уагъэшхы, ау аш паеп тащтыхунэу тызыкыфаер. Нэлъэгъу фабэу зэфээшигъэхэм шагъафедэрэ гүшүгъэхэр чьэпхыгъэх, уядэуээ уагъэукитэрэп. Гүшүгъэхэр зэхэугуфыгъыгъэхэу зэхэххэх.

Сэмэркъэур сыда гурыгъошлу къээшигъэр? Джэуалым гукэ улыххуузэ, артистхэр псынкіеу зэрэзэгүрьохэрэм, гүшүгъеним изэпүүхөм янэлтэгъукэ, шьабэу зэрэххыхэрэмкэ едзыгъюр зэрэлтэгъяатэрэм уагъэрэхьтэ.

— Адыгэ Республика идэвхийн нэдэгээ, ныбдэгээ щитилэр маклэп, — къытиуагъ Кіэдэкій Артур. — Сэмэркъэу тшызэ цыфхэм тадэгүшүэ, түккызэхашыкы. Тафэрэз.

— Къуаджэхэм къарыгыгъэхэр зэхахъэм щызэукаагъэх, къэшыгъохэм ашлогъэшлэгъону япльыгъэх, — тизэдэгүшүгъэгъу льгээклият Тальэко Байзэт. — Тэхүтэмыкъое районим щыщхэр филармони къеклаагъэх, уахътэу гъогум тырагъяодагъэм рукигъохэрэл.

— Сэмэркъэур Тхъэм иклас, — къытэзыгъо пшышаа ыцэ къетымыюрэми, игупшиксэхэр гъээсетдэххэм ашлогъэшлэгъон хьущтэу тэлтэйтэ. — Акъыл зыхээл сэмэркъэум цыфхэр зэфэшх, щылэнгээм фельясэх.

Гүшүгъэ щэриохэр сэмэркъэум зэрэзшигъафедэштхэ шыкіе имехьни зэхахъэм щызэхэтхыгъ. Пчыхъэзэхахъэр Ацуумыжь Адамэ дэгью зэришагъ. Эльдарэ Айдэмыр, Шэуджэн Азэмэт орэхдэр къалаагъэх. Адыгэ къуаам ехыгъэгъэ едзыгъюр артистхэм гур зыфащэу къызэршыгъэм фэш 3. Цышъэм адигэ къое гъэгүгъэр Кіэдэкійхэм шүхъафтын афишигъигъ. Зэукигъум нэпээпль сурэтхэр аштырахыгъэх.

Дзюдо

Дышьэм уегъэгушо

Урсысюм дзюдомкэ изэнэкъоу Москва щызэхашагъ. Хэгъэгум иапшъэрэ еджэпли 36-мэ ястудентхэр бэнэпли алырэгъум щызэукаагъэх.

Адыгэ къэралыгъо уни-верситетын физкультурам-

рэ дзюдомрэкі и Институт истиутэу Пашю Алый килограмм 60-м нэс къэзыщэхырэм якуп щыбэнагъ. Дышьэр къыззэхэдихыгъэм даклоу, Урсысюм спортымкэ имастэрэу зэрэштыр къызашхьатыжыгъ. Хэгъэгум дзюдомкэ икэух зэнэкъоу Ингушетион ыонигъо мазэм щыклощтим хэлэжъэним ифитынгъэ къыдихыгъ.

Тренерэу Нэпсэу Бисльян ыгъесэрэ Пашю Алый адигэ шэн-хабзэхэр зэрхьхэх, гукэгъу хэль, ныбдэгъушу.

Надежда Лоцман, кг 63-рэ, джэрээр къышыдихыгъ. Адыгэ Республика ихэшыпкыгъэ командэхэм ялэпэсэнгээ зыышхагъэхъорэ спорт еджалпэм Надежда Лоцман, Пашю Алый, Дэхъу Азэмэт, нэмийкхэм зыщагъасэ. Студентхэм ятренерэу Нэпсэу Бисльян тызэрэшигъээзогъэгъ, тибэнаклохэм хэгъэгум щыклощтим спортузгъохэм ахэлжъэнхэу загъэхъазыры.

Адыгэ Республика идэвхийн ихэшыпкыгъэ командэ итренер шхъааэу, Адыгэим изаслужнэ тренерэу Бастэ Сэлым къытиуагъ Пашю Алый, Надежда Лоцман, Дэхъу Азэмэт, Штымэ Чыназ,

Николай Шаталовыр Адыгэим ихэшыпкыгъэ командэ зэрэфбэнагъэхэр.

Надежда Лоцман зыгъэсэрэ тренер цэрынхуу, педагогикэ шээныгъэхэмкэ кандидатэу, доцентэу Игорь Вержибицкэм зэрэлиятэрэмкэ, тиреспубликэ ихэшыпкыгъэ командэ я 5-рэ чынгээр къызэрэфагъэшшоагъэр тренерхэм, бэнаклохэм яшувшагъэу щыт.

Физкультурэмкэ юкы дзюдомкэ Институтын ипащэу Бгъуаш Айдэмыр тыфэгушуагъ. Гъэхъагъэ зышыгъэ бэнаклохэм, тренерхэм ямедальхэм ахагъэхъону афэтэло.

Сурэтим итхэр: Нэпсэу Бисльян, Пашю Алый.

Нэклюбгъор зыгъэхвазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбий.

Зэхэзыщагъэр ыкы кыдэзыгъэкырэр: Адыгэ Республика идэвхийн ихэшыпкыгъэ юкы къэбар жуугъэм иамалхэмкэ и Комитет Адрессыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыэр: 385000, къ. Мыекуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приимнэр: 52-16-79, Редакцием авторхэм къайхырэр А4-кіэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэкі 5-м емыххуэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифттыр 12-м нахь цыкунуу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкегъэкожых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушихъятыгъэр: Урсысюм Федерацюи хэутии Иофхэмкэ, телефон-радиокъетынхэмкэ юкы зэллыгъэсэхэхэрэл. И Министерство и Темир-Кавказ чынгээрэшшап, зэраушыхъятыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушихъятыгъэр ООО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэкімкіи пчыагъэр 4300
Индексхэр П 4326
П 3816
Зак. 322

Хэутиным узьыкіэтхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00

Зыьыкіэтхэнэу уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор шхъааэм ишшэрилхэр зыгъэцаклэрэр Мэшлэкъо С. А.

Пшъэдэкыжь зыхъыр секретарыр Жакімымкъо А. З.